У74

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М.П. Драгоманова

Усачов Вадим Анатолійович

УДК 168.522:81'22:7.046

Лінгвосеміотичний напрям культурологічних досліджень другої половини XX століття: неоміфологічні тенденції

26.00.01 – теорія та історія культури (філософські науки)

Автореферат

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата філософських наук

Київ - 2012

8394
НБ НПУ ім. М.П.Драгоманова

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова, Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України.

Науковий керівник — доктор філософських наук, професор,
Легенький Юрій Григорович
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова
завідувач кафедри дизайну та реклами;

Офіційні опоненти: — доктор філософських наук, професор,
Куцепал Світлана Вікторівна
Полтавський факультет
національного університету
«Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»,
завідувач кафедри соціально-економічних
дисциплін;

кандидат філософських наук, доцент,
Огнєва Тетяна Костянтинівна
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
доцент кафедри української філософії та культури

Захист відбудеться «19» березня 2012 р. о 12 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.053.20 в Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова, за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий «17» лютого 2012 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради — Н.Б. Адаменко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Лінгвосеміотичний напрям культурологічних досліджень стає однією з пріоритетних реальностей філософсько-культурологічної рефлексії другої половини XX століття. Складність його осмислення полягає у репрезентації лінгвістики як одного із потужних і важливих засобів інтерпретацій, що входить у всі контексти презентації культури – філософські, естетичні, мистецтвознавчі, літературознавчі, архітектурознавчі тощо. Більше того, побутова культура, реклама, дизайн, мода, все, що пов'язано з прикладною культурологією, так чи інакше починають використовувати лінгвістичні дослідження.

Бум семіологічних досліджень припав на 70-80-ті рр. XX століття. Але металінгвістичний напрям інтерпретації культури пов'язують з іменами В. фон Гумбольдта та Ф. де Соссюра. Останній – фундатор і засновник семіологічного напряму метакультурних досліджень. Він першим спрямував проект семіології на культуру, намагався визначити семіологію як всезагальне вчення про знаки та їх функціонування в культурі.

Семіологія раннього періоду визначається тим, що лінгвістичні моделі дають можливість пізнати сенс культури (епістеміологічний напрям); структурна лінгвістика здійснила філософський поворот до мови (Л. Вітгенштейн); постструктуралістська міфологія та риторика французької школи (Р. Барт, М. Фуко, Ц. Тодоров, Ж. Лакан, Ж. Дерріда та ін.) визначила мовний інструментарій інтерпретації культури; американська соціопрагматика семіозу (Ч. Пірс) орієнтувала семіотичні дослідження на потреби сучасних культурних практик; тартусько-московська школа вторинних моделюючих систем (Ю. Лотман, М. Мамардашвілі, А. П'ятигорський, В. Іванов) презентувала концепт „мова культури" як „семіосферу", смислобуттєву цілісність культури. Кожен злет мовної, лінгвістичної інтерпретації світу має свої імена, свою унікальну інтерпретацію знака, що і спонукає до філософського визначення лінгвосеміотичної парадигми як пріоритетного напряму культурологічних досліджень XX століття.

Перший етап цього вчення пов'язаний із універсалізацією знака; другий етап – екстенсивним розширенням знакової сфери культури, а третій можна визначити як варіативний (мовні ігри, за Л. Вітгенштейном). Поруч із семіологічними та лінгвістичними інноваціями формується величезний обрій неоміфології (міфологічна школа) – із етнологічними, фольклорними розвідками; неоміфологія філософська (О. Лосєв), мистецька (музична, архітектурна, живописна), що поступово поєднується із лінгвосеміотичним напрямом досліджень. Такі концепти, як „діалог" (М.Бубер, М. Бахтін), „мовна валентність" (О. Лосєв), „рефлексивний міф" (Р. Барт), свідчать про той простір філософських досліджень, який однаковою мірою стає лінгвосеміотичним і міфологічним. Отже, кожен теоретик створює власний міф культури, адже майже всі спираються на бінарність означуваного і означального, за Ф. де Соссюром, на бінарність „первинної" і „вторинної" мови культури. Розмаїття систем вражає, адже не менш цікавим є визначення наскрізних концептів і конструктивних засад рефлексії. Це надзвичайно актуально у наш час.

Неоміфологія стала атрибутивною властивістю семіологічного проекту

XX століття. Навіть тоталітарний міф, міф величезних систем тоталітарних монстрів СРСР, Третього рейху (так, у проекті головного будинку на площі імені Адольфа Гітлера було визначено епіцентр у вигляді орла, що тримає в лапах земну кулю), намагання схопити увесь світ в обійми „Системи" свідчить про своєрідну мегаломанію політичних, філософських, архітектурних, мистецьких проектів. Нині розбудовують інші проекти мультикультурної тотальності, які поки що мають невиразну форму глобалізації, комунікативної етики, метарелігії та ін.

В контексті глобальних проблем культури постмодернізму актуальними є розвідки К. Жоля, С. Павличко, Б. Парахонського, Г. Яворської, а також культурологічні, музикологічні, дизайнерські та семіотичні студії Є. Андроса В. Антонюк, В. Іванова, О. Козаренка, О. Найдена, С. Кримського, С. Куцепал, Ю. Легенького І. Ляшенка, В. Малахова, Б. Маркова, Г. Меднікової, М. Поповича, Т. Розової,, В. Шинкарука, С. Шипа, І. Юдкіна та ін.

Сподівання на прості рішення аналогових систем інтерпретації культури, однією з яких був лінгвосеміотичний проект, вже відійшли в минуле, але нова складність плюральності та глобалізації культурних цінностей потребує осмислення досвіду того рефлексивного міфу, що став певним мегапростором культури XX століття. Потрібно побачити неоміфологію в мовних ознаках філософської рефлексії, що складає актуальні засади її презентації як культурної реальності.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконане в межах тематичного плану науково-дослідної роботи Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова „Дослідження проблем гуманітарних наук", а також відповідно планів наукової роботи кафедри дизайну та реклами Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, відповідає науковій темі кафедри „Актуальні проблеми дизайну, реклами, моди, архітектури в контексті культурологічних та антропологічних досліджень". Тему дисертаційного дослідження затверджено Вченою радою Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол № 2 від 29 вересня 2011 року).

Мета дослідження – визначити чинники формування лінгвосеміотичних досліджень в контексті неоміфологічних тенденцій в культурології другої половини XX століття.

Відповідно до поставленої мети **завданнями дослідження** є:

– охарактеризувати лінгвосеміотичні інтерпретації культури як метод відтворення цілісності культури;

– проаналізувати історіографію проблеми застосування лінгвосеміотичних досліджень культурології другої половини XX ст.;

– визначити поняття „знак", „образ", „міф" в філософії XX століття як корелятивні структури, що стають образами цілісності культури;

– з'ясувати евристичний потенціал семіологічних інтерпретацій культури, зокрема проект семіології в контексті культурологічних досліджень XX століття;

– надати аналіз мовної презентації цілісності культури у французькій та американській семіологічних школах;

– визначити мовний простір інтерпретації культури у тартусько-московській

семіологічній школі;

– дослідити семантику та поетику культури в контексті українських культурологічних шкіл.

Об'єктом дослідження є лінгвосеміотичний напрям філософських та культурологічних досліджень як певна неоміфологія другої половини XX століття.

Предметом дослідження є реконструкція інтерпретативних парадигм семіотичних напрямів дослідження сучасної культури.

Методи дослідження. У дисертації використовувалися компаративістський та системний підходи. Дослідження базувалося на принципах історизму та культурно-історичної еквівалентності категорій „знак", „дискурс", „мова" у різних семіотичних школах. Застосовувалися культурно-генетичний, реконструктивно-інтерпретативний, порівняльний, герменевтичний методи дослідження. Робота над дослідженням зумовила необхідність звернення до літератури з проблем філософських, лінгвістичних, семіологічний, художніх інтерпретацій культури. Зокрема, автор звертався до праць В. фон Гумбольдта, Ф. де Соссюра, Н. Хомського, М. Гайдеггера, Л. Вітгенштейна, Р.Барта, М. Фуко, Ж. Лакана, Ц. Тодорова, О. Потебні, О. Лосєва, М. Поповича та інших.

Наукова новизна роботи полягає у тому, що в дисертації виявлено філософсько-феноменологічний, семіологічний горизонти лінгвосеміотичного підходу у культурологічних дослідженнях другої половини XX століття.

Вперше:

– визначено, що неоміфологія досліджень Р. Барта, М. Фуко, Ж. Бодрійяра та інших стає інтерпретативною засадою презентації культурних практик другої половини XX ст.;

– розкрито евристичний потенціал семіологічного проекту XX століття на підставах бачення лінгвістики як інтеріорної (вписаної у простір культури) або, навпаки, екстеріорної (надкультурної цілісності семіозу) інтерпретанти. Зокрема, важливим є поєднання постмодерних інтерпретацій культури, пов'язаних із реконструкцією.

Уточнено, що:

– семіологія вітчизняних філософсько-культурологічних шкіл, яка в умовах тоталітарного пресингу була єдино можливим способом мислення і легітимного осмислення культурної ситуації, стає моделюючим принципом культуротворчості. Зокрема, так званий „червоний позитивізм" був єдино можливим у радянські часи XX століття і дав можливість М. Поповичу і багатьом іншим здійснити власний філософсько-культурологічний проект у контексті логіки;

– українські школи культурології формувалися у 60-70-ті рр., активно використовуючи дані лінгвосеміотичних досліджень. Це епістеміологія культури С. Кримського, В. Поповича; етнокультурологія музики І. Ляшенка, І. Юдкіна, О. Козаренка; метаантропологічний проект культури В. Іванова, В. Табачковського та ін., що не дістали системного осмислення в межах лінгвосеміотичного підходу культурологічних досліджень другої половини XX століття;

Дістало подальшого розвитку:

– положення, що філософське дослідження семіологічних шкіл як

інтерпретативних систем культури в контексті лінгвосеміотичного підходу можливе на підставах компартивістського підходу, оскільки він відкриває перспективи полісистемного аналізу знакових систем культури як мовних артефактів;

– філософський аналіз лінгвосеміотичного напряму культурологічних досліджень стає інтегративним чинником розбудови метатеорії семіології, пов'язаною з феноменологією культури, поетикою культури, полілогом та ін. культурологічними концепціями.

Теоретичне і практичне значення роботи полягає у прослідковуванні евристичного потенціалу лінгвосеміотичних досліджень як низки певної еволюції рефлексії в контексті різних сфер дослідження культури та метакультурних реалій. Зокрема, дисертант звертається до семіологічної школи поетики культури, до проблем діалогу культур. Увесь цей обшир дає можливість здійснити цілісне філософське уявлення про застосування лінгвосеміотичного підходу в контексті культурологічних досліджень, що відкриває перспективи щодо здійснення трансформації курсів викладання поетики, риторики, семіології, семіотики, корпусу мистецьких дисциплін, пов'язаних із сучасними культурними практиками. Автор у своїй практичній педагогічній діяльності впроваджує лінгвосеміотичний підхід щодо аналізу мистецьких творів та культурних практик, літературних творів, що став предметом його педагогічних та теоретичних досліджень.

Особистий внесок здобувача. Дисертація є оригінальною роботою. Висновки і положення наукової новизни одержані автором самостійно.

Апробація результатів дисертації. Результати дослідження було апробовано на таких міжнародних і всеукраїнських наукових конференціях: IV международна научна практична конференция „Постигането на висшето образование – 2008" (г. София, 2008), IV Mezinarodni vedecko-praktska konference „Vedecky prumysl evropskeho kontinentu – 2008" (Praha, 2008); VII Mezinarodni vedecko-praktska konference „Efektivni nastroje modernich ved – 2011" (Praha, 2011); Міжнародній науково-практичній конференції, присвяченій пам'яти професора Володимира Кирсанова, „Фундаментальні та прикладні дослідження культурології" (м. Київ, 2009); Всеукраїнській науково-теоретичній конференції „Роль митця і традиційних інститутів мистецтва за умов всезростаючого впливу культурних індустрій" (м. Київ, 2009); Всеукраїнській науково-теоретичній конференції „Культура і суспільство XXI століття: духовні, культурологічні, соціальні виміри" (м. Київ, 2010); Міжнародній науково-практичній конференції „Економіка і управління в умовах глобалізації" (м. Донецьк, 2010), 7-а международна научна практична конференция „Бъдщещетов въпроси от света на науката" (г. София, 2011) на звітних науково-практичних конференціях професорсько-викладацького складу, докторантів та аспірантів Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Донецьк, 2010, 2011)

Публікації. Результати роботи висвітлено 6 наукових публікаціях, із них 5 статей, надруковані у фахових наукових виданнях та тези конференції.

Структура дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, що включають у себе вісім підрозділів, висновків та списку використаних джерел. Обсяг роботи – 190 сторінок, з них 170 сторінок основного тексту, список використаних джерел включає 221 найменування і становить 20 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми, визначено мету та завдання, об'єкт, предмет дослідження, його методи, наукову новизну, практичне значення. Наводяться дані про апробацію та публікації основних результатів дослідження.

У першому розділі **„Семіологічні інтерпретації культури як предмет наукового дослідження"** надається історіографія проблеми та визначається еволюція понять „знак", „образ", „міф" в культурології XX століття.

Підрозділ 1.1. – ***„Історіографія проблеми"*** – присвячений основним напрямкам щодо вивчення проблеми лінгвосеміотичних досліджень в культурі.

Лінгвосеміотичний напрям культурологічних досліджень набуває все ширшого застосування, спираючись на філософію, прикладну семіологію, прагматику, наративну лінгвістику тощо. Теорія лінгвістики становить інтерпретивне поле культурологічних досліджень, вона утворює модельно-реконструктивний простір ширших за міметизм уподібнення аналогових вимірів, які намагаються реконструювати цілісність культури на основі цілісності мови.

Лінгвістичний рух виник на межі XIX–XX століть у антропологічному вимірі. Основоположником лінгвістичних ідей є В. фон Гумбольдт, який поділяв думки Гегеля, викладені у „Феноменології духу", і визначав мову як носія духу народу, творця цінностей культури. Важливо, що мова є тим простором інтерпретації, який дає можливість зрозуміти цілісність культури. Існує мовлення усне, писемне, мова людська і ангельська, Слово Творця, мова природи, штучна мова, а також певна метамова. Так, виникає велика кількість інтерпретацій, що визначають мову мистецтва і мову як вторинну моделюючу систему. Мова в її конститутивному значенні стає одним з важливіших інтерпретативних принципів.

В. фон Гумбольдт розглядав засадою мовних визначень культури свідомість або дух. Феноменологія духу Гегеля була тим підґрунтям, на основі якої він здійснює свій проект мовного розуміння культури. Взагалі, метод Гумбольдта визначають як лінгво-філософську антропологію, тобто вчення про людину класичної філософії, яка розуміється як дух. Можна говорити, що це новий платонізм, якщо спиратися на Лосева, але цей неоплатанізм, взагалі, притаманний всім лінгвосеміотичним напрямам, коли мова розглядається не як письмо а як породжуюча реальність, як модель, як духовний виток. Приблизно так розглядають і всі інші дослідники мову, але кожен бачить під своїм кутом зору.

О. Потебня перейняв головні ходи думки В. фон Гумбольдта, сформував поетику, або нову міфологію мови, яка розглядається як духовний засіб, що дає можливість інтерпретувати цілісність культури, цілісність людини в просторі, не обмеженому тими чи іншими рамками. Міф парадоксальним чином усуває час, усунення часу стає інтерпретативним механізмом, який дає можливість охарактеризувати ту чи іншу теорію лінгвосеміотичного підходу.

Структурна лінгвістика, яка походить від Ф. де Соссюра, загострила аспекти онтології мови, тобто існування її як певних субструктур, розгорнутих у просторі та часі. Ф. де Соссюр визначає первинним актом семіології фонетику, потім говорить про графематику, морфологію, синтагматику і синтаксис. Така граматична схема, однак, не була простою шкільною системою, її вчення набуло широкого

розповсюдження тому, що вона визначила дуже багато реалій: з одного боку, – лінгвістичну діяльність як широку інтерпретативну і разом комунікативну мовленнєву діяльність, мову як систему, породжуючий механізм, яку вона структурує за граматичними ознаками, і мовлення як модальність лінгвістичної діяльність, продукованою мовою.

Американський дескриптивізм, звичайно, є більш прагматично обґрунтований і характеризує ту дескрипцію (опис мови), яку здійснював Е. Сепір у тісному зв'язку з культурою аборигенів Америки. Л. Блумфілд, Ф. Боас, Дж.-Л. Трейджер, З. Харр та ін. створювали дескриптитивні описи та інтерпретації первинних або аборигенських мов Америки. Психологічною засадою дескриптивізму є біхевіоризм, вчення, де діяльність людини розглядається як сукупність рухових, вербальних та емоційних реакцій, що зводиться до дихотомій „стимул – реакція".

Підрозділ 1.2. – ***„Еволюція понять „знак", „образ", „міф" в культурології XX століття"*** – розкриває провідні концепти лінгвосеміотичного підходу в контексті провідних культурних шкіл.

Лінгвісти Празького осередку створили достатньо могутню і водночас естетичну платформу для інтерпретації культури. Зокрема, праці Р. Якобсона були написані на матеріалі творів В. Хлєбнікова, В. Маяковського, що дали значний поштовх, який мав характер поетичних студій. Якщо порівняти поетичну спадщину О. Потебні і поетику Р. Якобсона, то можна віднайти спільне – неоміфологічнтй підтекст, той широкий міф, який дає образ світу.

Такі відомі українські лінгвісти як Ю. Шевельов, В. Сімонович, І. Ковалюк поділяли ідеї національної системи єдності мови і намагалися досліджувати українську мову в контексті принципів інтерпретації культури, що були визначені в межах Празького лінгвістичного осередку. Отже, ця поетична лінія поки що не розвинена в просторі культурологічних досліджень. Поетика частіше всього обмежується аналізом мистецького твору, не дає образів поетики культури. Про поетику культури в свій час наголошував В. Біблер, але так і не здійснив цей проект як інтерпретативний механізм. Його теорія залишилася широкою програмою „діалогіки", яка так і не стала поетикою культури, опрацьованою функціонально, як це було здійснено на рівні структурних означуваних в Празькому лінгвістичному осередку.

Концепцію Н. Хомського пов'язують з кібернетичною революцією. Тобто, культурний простір об'єктивації, текстуалізації тут же починає визначатися як інтертекстуальність, а інтертекстуальність як маргінальність. За цим ховаються вже не об'єктні реалії дискурсу, а суто суб'єктні, ховається суб'єкт дискурсу, продукуюча стратегія артикуляції, яка структурована в тих чи інших реаліях формотворення мови – мови натуральної, штучної, мови комп'ютерної, мови візуальної. Так, пошук метамови був дуже розповсюджений у 80-ті рр. XX століття.

Логічний позитивізм або логікосемантична программа мовного підходу, що була сформована в Кембріджі під впливом Б. Рассела, знайшла широкого розвитку в доктрині Л. Вітгенштейна. Останній здійснив радикальний поворот до свідомості від об'єктованої реальності мовної інтерпретації культури. Л. Вітгенштейн інтерпретує світ як ціле. Його ідеї, ідеї вже „пізнього Вітгенштейна" підхопили багато дослідників, зокрема Дж. Остін, який сформував напрямок прагматичної

концепції мови, де визначається природня мова і мова в контексті її вживання у вербальному та невербальному просторі – історичному, культурному й ін., а також визначається мова в межах теорії „мовленневих актів", які розгортаються в комунікативній філософії, зокрема в працях Ю. Габермаса та К.-О. Апеля.

Тартусько-московська семіологічна школа, вписує мову не в лінгвістичний обрій, який розумівся радикально нейтрально (тобто можна брати будь-яку мову и робити з нею, що завгодно), а в культуру. Цей культурологічний підхід був кроком вперед. Ю.Лотман, розглядаючи всю культуру як семіотичну структуру (семіосферу), відійшов від абстрактного лінгвістичного підходу, зробив його культурологічним. Так, знак вписується вже не в контекст „автоматизованої граматики", яка розуміється як абстрактна лінгвістика, як нейтральна мова, що було характерним для Ф. де Соссюра і для французької школи семіології, знак розуміється вже як складова культури. Але тут же відбувається підміна знака мовою.

Трансформація поняття „знак" від його раннього розуміння у Ф. де Соссюра до пізніх імплікацій французькою, американською, та іншими школами – це особлива історія. Еволюція поняття „образ" від його феноменологічних логічних імплікацій, визначених Е. Гуссерлем, О. Лосевим, до поняття „образ", яке широко використовувалось в риториці тоталітарних суспільств – іманентна історія розуміння „відображення" як такого. Поняття „відображення" стало ключовим для того, щоб зазначити, що образ світу, образ людини, образ як такий є, передусім, відображенням.

Поняття „міф" теж трансформувалося: із міфу, який розумівся як реальність міфологічної школи початку століття в рамках концептів О. Потебні, О. Веселовского, де він розуміється як структурування, сегментація і певне формування свідомості (йдеться про соціальні міфи, про міфотворчість як певні технології мас-медіа масової культури або поп-культури), воно стає технологізованим механізмом продукування бажаної реальності.

У другому розділі – **„Евристичний потенціал семіологічних інтерпретацій культури"** – надається реконструкція проекту семіології в просторі культурологічних досліджень XX століття, характеризуються ознаки французької та американської семіологічних шкіл та визначається специфіка тартусько-московської семіологічної школи.

У підрозділі 2.1. – ***„Проект семіології в просторі культурологічних досліджень XX століття"*** – визначаються провідні напрями виникнення проекту семіології як феномену культурологічних досліджень.

Лінгвістична теорія мови в контексті культури, або структурна лінгвістика, ніколи не була самодостатньою замкненою теорією, вона розпадається на безліч різних шкіл: на американську школу, французьку та ін. Ті перші течії, які підхопили ідею розподілу граматики (граматології) на мову і промову, стають одним із механізмів систематизації і опису архаїчних культур, що потребують окремого осмислення. Прагматика, що визначається в лінгвістиці, в певній мірі і формується в ареалі американсько-французьких шкіл, даючи можливість вийти на комунікативні субструктури, які розкриваються на рівні мовних субструктур: фонем, морфем, слів, словосполучень і, таким чином, надають достатньо фундаментальну розгортку

осмислення будь-якого матеріалу культури, що визначається в контексті лінгвосеміотичного підходу.

Так, Н. Хомський трансформує проект семіологічної лнігвістики в генеративну лінгвістику. Поряд з генеративною лінгвістикою виникає ще одна гілка, яка трансформує генеративну лінгвістику, – це датська глосематика (від давньогрецького „глосема" – слово), яка ще більше тяжіє до семіотичних конфігурацій. В контексті семіологічного проекту ХХ століття глосематика маркує вербальну межу розуміння тексту як усного спілкування, на відміну від граматології Ж. Дерріда та текстуального опису культурних феноменів у тартусько-московській школі.

Тут наводяться зв'язки між мовою як грамматичною структурою і залежністю елементів плану вираження, де позначаються такі конфігурації, як координація або взаємозалежність, детермінація як одностороння залежність, наприклад, граматичне королювання, а також констеляція як взаємна незалежність елементів мовних субструктур.

Семіологія розуміється як надпроект, що вбирає в себе культуру. Щось подібне потім намагається здійснити Ю. Лотман, який говорить про семіосферу як культуру в цілому, як єдність знакових і семантичних систем. Адже у Ф.де Соссюра мова як система знаків є нейтральною до самих знаків, до письма та ін. Цей проект був занадто універсалістський, надлігвістичний, надмірно широкий. Тобто, якщо мова є нейтральним явищем, а епіцентром є дискурс, промова, то тоді сама індивідуація структурування незалежна від мови, а визначається граматикою.

Підрозділ 2.2. – ***„Французька та американська семіологічні школи як засади інтерпретації культури"*** – присвячений порівняльному аналізу французької та американської семіотичних шкіл.

Ф. де Соссюр визначив найголовніше – із усіх людських властивостей, людина здатна артикулювати промову, інші лише артикулюють звуки, інтонують їх. Тобто, фонологія як метод визначення звукової стихії свідчить про інтонування, наближує дискурс до музики, до всього того величезного простору культури, який важливий як стихія донесення звукових форм. Цікаво, що П. Флоренський, поєднуючи звук і зображення, говорив, що звук більш анонімний, не має такого індивідуального визначення, такої індивідуації, яка пов'язана із зоровим образом. Акустичний образ є більш абстрактним, ніж текстуальний, він у певній мірі розчиняє особистість.

Американський лінгвіст Е. Сепір актуалізує поняття „прагматика", де з точки зору мовленнєвих актів можна не лише структурувати акти, але і продукувати їх. Так, людина, яка розмовляє однією мовою, бачить світ в одному вимірі, – двома мовами, бачить двома вимірами, якщо цих мов десяток, то і сам образ, який сприймається як реальність, стає більш об'ємним і структурним. Ця лінгвістична відносність свідчить про те, що вона виходить в простір онтології, структурує простір культурологічних досліджень, де сама реальність структурується на підставі лінгвістичних структур. Так, лінгвістика задає парадигму формоутворення не лише у поетиці вербальної мови, а і в архітектурі, дизайні. Тобто, мистецькі та культурні практики у ХХ столітті формуються на підставі семіології, на підставі лінгвістичної парадигми.

Намагання позбутися культурних матриць можна інтерпретувати в контексті матриці семіозу Ч. Пірса як антлантичний екстенсивний вимір культуротворення, який дає в руки безмежність інтерпретативного простору і потребує легітимації як чистої людської активності. Сама легітимність призводить до руху, дії, події, що визначається як семіоз (дія знаків).

Це неоміфологія, де формується міф активної людини. Міф позитивійського зразка, який структурований в контексті семіотичних досліджень. Міфологія не обмежена активністю людини, не обмежена активністю універсуму, який розуміється як паралельне єднання структур знакових конфігурацій і умов знакових реалій, які не потребують діалогу, полілогу, навіть розуміння одного іншим. Семантичні світи існують лише як імпульс дії, націленість на результат.

У підрозділі 2.3. – ***„Тартусько-московська семіологічна школи: мовна інтерпретація культури"*** – надається аналіз семіотичних концептів тартусько-московської школи.

На відміну від широких семіологічних проектів, які в контексті французької і американської семіотичних шкіл набули ознак окремих теорій, а також прагматично визначених реалій соціопрагматики семіозу, тартуська і московська школа були вписані з самого початку в горизонт культури. Це пов'язано з тим, що ці школи формувалися в контексті тоталітарного суспільства, вони були певною антитезою, жестом, відповіддю на тоталітаризм „соціопрагматики", тотальності, дискурсу ідеології і намагалися знайти певну екологічну нішу, яка б давала можливість інтерпретувати культуру за межами ідеології, пропаганди, агітації і всього того пресингу, який інтерпретував культурні цінності в рамках марксистської теорії діяльності, ленінські теорії відображення, що були розхожими штампами загальнотеоретичних конструкцій „розвинутого соціалізму", „соціалістичного реалізму", що теж було неоміфологією тоталітарного зразка.

Семіологія формується в двох вимірах, перший – романтичний та універсалістський, який походить від Ф. де Соссюра, він ще має ознаки асоціоністської психології, де знак розуміється досить широко – як єдність означального та означуваного, а фактично єдність розуму і почуття (почуттєві ознаки характеризують означальне, а означуваність притаманна саме раціональним ознакам). Ця дихотомія почуття і розуму не є новою, але вона набуває нових конфігурацій. Знак як єдність означуваного та означального стає носієм єдності раціонального і чуттєвого. Цю універсальну конструкцію як бінарну дихотомічну конфігурацію можна спроектувати в будь-яке поле і якою можна інтерпретувати будь-що. Ця широта інтерпретації приваблювала дуже багатьох. Французька школа семіології була лінгвістично означеною, фактично мова стає тим горизонтом, в який вписується семіологічний рух структуралістської, а потім вже постструктуролістської школи.

Але американська семіотика або семіологія є більш ширшою парадигмою: говорять про зоосеміотику, антропосеміотику і т.п. В межах культури Радянського Союзу виникає свій своєрідний поштовх семітичних досліджень, де семіотика інтерпретується достатньо структурно, з, одного боку, культура інтерпретується як єдність мов: предметних, зображувальних й інших, а з, іншого боку, семіологія або семіотика як наука про знакові системи вписується в цей набір мов. Тобто мова стає

горизонтом семіотичних узагальнень. Але це не просто вербальна мова, а мова культурна.

У третьому розділі – **„Семіотика як поетика культури в контексті українських культурологічних шкіл"** – надається аналіз епістеміології культури як лінгвосеміотичного дискурсу, визначається етнокультурологічний семіологічний підхід як провідна парадигма інтерпретації української культури XX століття, описуються принципи визначення семіології як культурно-історичної антропології.

У підрозділі 3.1. – ***„Епістеміологія культури як лінгвосеміотичний дискурс"*** – аналізуються епістеміологічно-культурологічні моделі в українській філософській школі.

В Україні лінгвосеміологічні дослідження теж були своєрідною антитетичною моделлю ідеологічному пресінгу. Епістеміологія – це не просто гносеологічна інтерпретація культури, а її інтерпретація в контексті її розуміння, сприймання, в контексті суб'єктно-суб'єктних відносин. Це і певне сузір'я диспозицій: світоглядних, моральних, естетичних, гносеологічних. Суб'єктно-об'єктна диспозиція офіційної ідеології розмивається, замінюється суб'єктно-суб'єктною диспозицією, але весь цей тихий переворот здійснився без зайвих рекламацій і без зовнішніх афективних дій і протиставлень офіційній мові.

Паралелізм інтенцій тартусько-московської і української школи відчуваються досить гостро. Якщо М. Мамардашвілі пише про нову раціональність, про некласичні ідеали раціональності, що формуються в контексті вже постмодерної культури, про раціональність, що розуміється як квінтесенція культури – як певна епістема, то М. Попович і С. Кримський, швидше підтримують модерний проект в широкому габермасівському розумінні. Але в просторі культурологічних досліджень він стає мовно-визначеною парадигмою.

Раціональність розуміється як мовний артефакт, як мовна ознака культуротворчості, що дає можливість побачити культуру в контексті людських сенсів, сенсів буття, людиновимірних ознак культуротворчості. Це стає тим наскрізним стержнем, який тримає епістемологічні дослідження в просторі смислобуттєвих, вчинкових реалій, а також в перспективі моральних констатацій.

У М. Поповича бачимо досить складну і разом важливу трансформацію епістеміологічних парадигм, яку же В. Табачковський пов'язує з позитивізмом. Можна сказати, що це слово „червоний", кинуте так зненацька у простір інтерпретації В. Табачковським, в певній мірі генерує сам цей простір. Він не міг не бути нечервоним. Він і зараз залишається червоним, або помаранчевим у просторі політичних уподобань М. Поповича. Адже ситуація політичних диспозицій говорить про ціннісний екзистенційний або есенційний, тобто сутнісний аспект, тих визначень культури, які приходять в простір інтерпретації. Це позиція некласичних мовних інтерпретацій, які тяжіють до раціональності як полівалентності мови, знаку і самої інтерпретації культури, що стає одним із важливих засобів цілісного розуміння людини в просторі культури, універсуму і смислобуттєвих парадигм її творчої діяльності і відношення до світу.

С. Кримський в контексті визначеної проблематики здійснив свій проект інакше. В. Табачковський називає його „ноосферним". С.Кримський досліджує текст культури як певний логіко-лінгвістичний універсум, який має свої специфічні

закономірності актуалізації інформативних масивів. Логічна структура тексту розглядається як засіб поєднання різнорідних пізнавальних результатів у цілісні системи реалізації знання.

Тобто, за проблемою мови тут же постає проблема інтерпретації. Він її широко інтегрує в контекст пізнання, більше того – в контекст культурології. Тут не існує такого структурного формотворчого елемента, як інтерпретант, згідно з Ч. Пірсом, який допомагає інтегрувати пізнання як знак-знака-знака, але існують можливості вертикального осягнення ієрархії систем розуміння і горизонтально-інтерпретативного, тобто рознесеного за можливими засобами бачення, засобів інтерпретації.

Важливо, однак, що С. Кримський в певній мірі раціоналізує картину світу. Говорячи про некласичні образи раціональності, він їх універсалізує до світоглядних. Таким чином, ідея космосу середньовічного світогляду і навіть новоєвропейського, який виникає в просторі вже нового і новітнього часу, виглядає як своєрідна епістема, а образи пізнавальної або чуттєво-розумової картини світу розуміються як феномен пізнання.

В працях С. Кримського, М. Поповича, які вибороли свій світогляд в складних обставинах довгого життя, можно прослідкувати еволюцію семіотичного підходу, відходження від однозначних раціональних або раціоналістичних тлумачень мови, культури і визначень своєї парадигми, своєї платформи.

Київську школу можна порівнювати з тартусько-московською, з американською, з французькою і з іншими семіотичними школами, які по-різному дають можливість здійснити інтерпретацію культури і її осмислення у різних контекстах, різних вимірах, різних просторових і часових реаліях людського буття.

У підрозділі 3.2. – ***„Етнокультурологічний семіологічний дискурс"*** – йдеться про етнокультурний вимір семіологічних досліджень в Україні.

Якщо йдеться про етнологічні виміри культури та водночас семіологічні ознаки цього виміру, звичайно, це спонукає до досить різних інтерпретацій. Ми потрапляємо в царину так званої практичної семіології або етнокультурних адеквацій семіології, яка займається конкретними практиками культури. Це може бути – ремісництво, може бути – гончарство як окрема ознака ремісництва й ін.

І. Юдкін, один із духовних учнів І. Ляшенка, продовжує його шлях в контексті етнокультурологічних дефініцій, де домінантним є семіологічний підхід. Він є прихильником автоматизованої граматики Н. Хомського і підходить до розуміння генерації культурологічних процесів з позиції креативного, генеративного поштовху культуротворення. Зокрема, цікавою є його розробка проблем урбанізації як певної цілісності культури.

Підхід до культури як до космологічної цілісності – це важлива означувальна в етнокультурних дослідженнях лінгвосеміотичного напряму досліджень української школи. Надзвичайно плідно в етнокультурному просторі працює О. Найден, який охоплює багато вимірів етнокультурології: орнаментальний, семантико-комунікативний, атрибутивний, реконструктивний. Його дослідження з української ляльки, українського орнаменту, а також з проблем, які присвячені реконструкції творів етнокультури, є дослідженнями на засадах лінгвосеміотичного підходу.

У підрозділі 3.3. – ***„Семіологія як культурно-історична антропологія”*** – надається аналіз семіологічного виміру антропологічних досліджень в українській філософській школі.

Виникає новітня антропологія, метаантропологія, розшуки обріїв людяності. Метаантропологія свідчить про межовість людського існування, людського буття, людської істоти. Звичайно, ми потрапляємо в царину метаісторії або метакультурних досліджень, де метакультурна парадигма вимушує говорити, що етнокультурний горизонт є завузьким, як і завузьким є проблема національного духу. Ми потрапляємо в планетарний розум, в планетарні комунікативні реалії сьогодення. В ту саму планетарну етику, за К.-О. Апелем або комунікативну етику, і мусимо розуміти, що лінгвосеміотичний підхід залишається підґрунтям, невпізнаною системою, або відсутньою системою, про яку говорить У. Еко.

Українська антропологічна школа сформувалася в контексті різних можливостей антитетичних відносин до офіційної рефлексії, ідеологічних догм, виборювала своє місце в бутті. Всі знаки, символи, і всі означування, які в певній мірі є етнокультурними, не вимиваються з життя, продовжують своє існування і трансформуються в контексті величезного простору тої глобальної мімікрії, яка йменується глобалізацією. Вони створюють імперативи, вказівки, програми майбутнього.

Українська лінгвосеміотична реальність культури визначається, передусім, в просторі епістеміологічної, етнокультурної, антропологічної шкіл. Для цих шкіл є характерною антитеза до панівного ідеологічного простіру та проектність як випередження реальності, таке бачення проекту семіології як структурно-типологічної реальності, що вбудована в діяльність, а діяльність вбудована в проект, існує на межі адеквації проектного бачення діяльності і культури. Виникає певна демаркація мов проектного феномена, який здійснюється як певна нова раціональність, яка потребує різних систем бачення, потребує різних концепцій здійснення проекту.

Некласична раціональність розшукує свої межі між сигнатурою Софії. Логічний позитивізм, який набуває характеру епістемології, а вже згодом перетворюється на проектний ідеальний пошук нової раціональності або некласичної раціональності, згідно з вченням М. Мамардашвілі, спонукає до цілеспрямованого автентичного виміру людини в складних ситуаціях фаустівської доблесті, фаустівського експерименту з добром і злом.

ВИСНОВКИ

Дослідження показало, що здійснений теоретико-методологічний аналіз лінгвосеміотичного підходу у культурологічних працях розкриває перспективи філософського бачення культурних артефактів у семіологічному вимірі, зокрема визначено мовн та знакові модальності культурних практик як певну неоміфологічну стратегію презентації цілісності культури.

1.Трансформація понять „знак”, „образ”, „міф” у культурології XX століття відбувається як певна метаморфоза, коли знак демаскує або трансформує міф, а міф імпліцитно існує в контексті знака і образу. Неоміфологія XX століття – це знакова

реальність, рефлексивний міф, за Р. Бартом, адже він утворюється на основі тих реалій, які можна визначити як детермінований споживачем попит на презентацію символічної реальності в мистецтві, рекламі, брендизі та ін. Сучасна міфологія культури постмодернізму потребує адекватних теоретичних конструкцій, які відрізняються від бінарних моделей структуралізму та постструктуралізму.

2. Проект семіології у просторі культурологічних досліджень має кілька етапів розвитку: від раннього антропологічного поштовху В. фон Гумбольдта до структуралістських новацій Ф. де Соссюра, семіотичних інтроверсій французької школи та американського прагматизму. Французька та американська школи є певними антиподами, які загострили інтерпретативний простір культури. Якщо французька школа розглядає культуру в структуралістському чи постструктуралістському контекстах, то американська визначає лише прагматико-лінгвістичні реалії, зокрема, це виражено в генеративній породжувальній граматиці Н. Хомського.

3. Тартусько-московська школа визначила мовні детермінанти інтерпретації культури. Мова культури стала тим дослідницьким інтерпретативним механізмом, який допоміг здійснити антитетичну реальність ідеологічному тиску в обставинах тоталітаризму. Ю. Лотман у проекті „семіосфери" культури визначає певну локалізовану резервацію Духу, яку не можна пов'язати лише з сенсом. Сферичність стає моделлю інтелектуального вчинку в культурі, який корелює з теорією вчинкового етосу культуротворчості у М. Бахтіна. Фактично образ мови стає у тартусько-московській школі образом культури, який потребує для адекватного розуміння цілий вектор логік (діалогіки, за В. Біблером).

4. Еволюція понять „знак", „образ", „міф" у культурології XX століття визначає генерацію культурно-історичного потенціалу рефлексії, пов'язаної з провідними концептами лінгвосеміотичних досліджень. Якщо О. Потебня вважає, що у слові зберігається увесь потенціал речення, Г. Шпет – що слово – це і є всесвіт, О. Лосєв – що ім'я рухає народами, то вже в пізніх мовних модальностях говорять про мовні сингуляторності, які можна визначати як мовну валентність, тобто глибинний атомарний елемент смислобуття культури, який свідчить про можливість інтерпретації цілісності культури на основі елементарного компонентного складу. Таким елементарним компонентом стає знак, який в інтерпретації Ф. де Соссюра, Ч. Пірса, У. Моріса та інших набуває різних інтепретацій: психологічних, герменевтичних, сигніфікативних, лінгвістично-структурних. Поняття „знак" завжди корелює з поняттям „образ".

5. Парадигма єднання знака і образу продукує зіткнення двох онтологій – онтології елементаризму й онтології продукуючої, онтології генеративного витоку, що постулює поетику як риторику трансформативного зразка, що характеризується тим, що є вихідний елемент, який можна трансформувати за певними правилами і отримати певний приріст образності. Риторичні інновації набувають популярності. Неориторичний бум свідчить про те, що сингулярність, або мовна валентність, актуалізує саме лінгвосеміотичний підхід. Міфологія експліцитно завжди присутня в цих теоріях, вона завжди набуває знаковості, як свідчить О. Лосєв, завжди стає рефлективним міфом, за Р. Бартом, завжди визначається як міфології або різні міфи, які структуруються в контексті практик культури.

6. Французька і американська семіологічні школи здійснили свій лінгвосеміологічний проект ціною втрати категорії „знак": у французькій школі головною категоріальною структурою став „дискурс", в американській – „семіоз". Дискурс як промова – це вже не знак, а одиниця мовлення, яка містить знакові імплікації. Французька школа структурувала культуру в контексті дискурсивних практик. Розуміння культури як скадених дискурсів або єдності дискурсивних практик – це структуралістське бачення, яке набуває розгорнутого виміру саме у Р. Барта, Ж. Лакана, М. Фуко, Ц. Тодорова, які здійснили семіологічний проект, згідно з яким лінгвістика стає горизонтом осмислення цілісності культури. Можна стверджувати, що в цій версії семіології та семіотики феноменологічна складова культурологічної рефлексії редукована. Ці школи переважно орієнтовані на „норму", „метаболи", „фігури" мислення та ін. Сугестивний та імперативний (владний) аспект дискурсу намагалися елімінувати М. Фуко та Р. Барт. Адже, якщо епіцентром культуротворення стає дискурс, то суб'єкт культури перетворюється в суб'єкт дискурсу, „смерть автора", виголошена Р. Бартом, стала реальністю в сучасному інтернет-дискурсі.

7. Епістеміологія культури як лінгвосеміотичний дискурс у контексті українських культурологічних шкіл набула розгорнутого визначення у працях С. Кримського, М. Поповича та інших дослідників, які намагалися в контексті логіко-філософських досліджень здійснити семіологічний проект як широку культурну парадигму. Етнокультурологічний семіотичний дискурс, у широкому розумінні, був досить складною реальністю української культурології, він належить як практичним інтерпретаціям етнології, так і школі етномузикології, заснованої І. Ляшенком. Семіологія, культурно-історична антропологія завершують пошуки української семіологічної школи, що формуються на перетині ідеальних вимірів людини та людини, яка споживає дискурси.

Усі ці контексти є надзвичайно драматичними, свідчать про те, що лінгвосеміотичний підхід ніби вичерпав себе, хоча він увесь час розкриває все нові і нові потенційні можливості. Можна стверджувати, що в українській школі домінували культурологічний, антропологічний, епістеміологічний виміри, що дали той широкий горизонт, де знакова парадигма стала складовою культуротворчості.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

1. Усачов В. А. Епістеміологія культури як лінгвосеміотичний дискурс у контексті укураїнської культурної школи / Вадим Анатолійович Усачов // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. – Зб. наук. праць. – К: ДАКККіМ, Міленіум. – 2009. – Вип. XXIII. – С. 104 – 111.

2. Усачов В. А. Семіологічний підхід щодо інтерпретації культури / Вадим Анатолійович Усачов // Культура і сучасність. Альманах. – К. : ДАКККіМ, 2009. – № 1. – С.142 – 146.

3. Усачов В. А. Тартусько-московська семіологічна школа як культурний проект / Вадим Анатолійович Усачов // Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності: Зб. наук. праць. – К: Видавничий цент КНЛУ, 2009. – Вип. 23. – С. 62 – 69.

4. Усачов В. А. Еволюція понять „знак", „образ", „міф" в культурології XX / Вадим Анатолійович Усачов // Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності: Зб. наук. праць. – К: Видавничий цент КНЛУ, 2009. – Вип. 24. – С. 239 – 247.

5. Усачов В. А. Етнокультурологічний семіологічний дискурс в українській культурологічній школі / Вадим Анатолійович Усачов // ВІСНИК Дон НУЕТ.: Зб. наук. праць. – Донецьк, 2010. – № 2 (46)'2010. – С. 211 – 218.

6. Usachev V. A. Connection of modern methodical scitnce with othen sciencens / V. A. Usachev // VII Mezinarodni vedecko-praktska konference „Veda a techologie: krok do budoucnosti – 2011" (Praha, 2011). – P.8 – 12.

АНОТАЦІЯ

Усачов В.А. Лінгвосеміотичний напрям культурологічних досліджень другої половини XX століття: неоміфологічні тенденції. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук за спеціальністю 26.00.01. – теорія та історія культури (філософські науки). – Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київ, 2012.

Дисертація є одним із перших інтегративних досліджень, де лінгво-семіотичний підхід щодо інтерпретації культурологічних досліджень стає спеціальною темою вивчення, де визначаються неоміфологічні тенденції в інтерпретації та реконструкції культури в цілому та її окремих практик.

Надається аналіз еволюції та становлення семіології як однієї із провідних дисциплін XX століття в реаліях французької, амкриканської, тартуско-московської, української шкіл.

Українська семіологічна школа вивчається в епістеміологічному, етнокультурному, антропологічному вимірах, лінгвосеміотичний напрям культурологічних досліджень стає принципом інтерпретації цілісності культури.

Ключові слова: лінгвосеміотика, семіологія, неоміфологія, етнокультура, епістеміологія, антропологія.

АННОТАЦИЯ

Усачов В.А. Лингвосемиотичное направление культурологических исследований второй половины XX века: неомифологические тенденции. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание научной степени кандидата философских наук по специальности 26.00.01. – теория и история культуры (философские науки). – Национальный педагогический университет имени М.П. Драгоманова, Министерство образования и науки, молодежи и спорту Украины, Киев, 2012.

Диссертация является одним из первых интегративных исследований, где лингвосемиотический подход относительно интерпретации культурологических исследований становится специальной темой изучения, определяются

неомифологические тенденции как в интерпретации и реконструкции культуры в целом, так и ее отдельных практик.

Предоставляется анализ эволюции и становление семиологии как одной из ведущих дисциплин XX века в реалиях французской, американской, тартуско-московской, украинской школ.

В пространстве XXI века возникает новая постмодерная волна, которую связывают с фрактальным пространством, нелинейной рефлексией. Суть этого явления связана с атомарной деконструкцией знака, когда знак не расширяется до абстрактно неопределенных размеров, которые наполняются абстрактной формой или абстрактным содержанием, за Р. Бартом, а превращается в индекс, сегментизацию, определение бесконечно малых сингулярностей культуры, текста, структуры.

Главной теорией опять становится позитивизм, но не позитивизм логический, по Л. Витгенштейну, а технологический, который генерирует все возможности интерпретации культуры в контексте топологии как компьютерного моделирования простых элементов, которые разыскиваются в разных сегментах культуры.

Язык, дискурс и сама уверенность, что мысль на может существовать без языка, человек – без мысли, без осмысления реалий мира, свидетельствует о том, что лингвосемиотический подход будет искать свои варианты, структуры для интерпретации целостности культуры, произведения, новейших практик культуры.

Украинская семиологическая школа изучается в эпистемиологическом, этнокультурном, антропологическом измерениях, лингвосемиотическое направление культурологических исследований становится принципом интерпретации целостности культуры.

Ключевые слова: лингвосемиотика, семиология, неомифология, этнокультура, эпистемиология, антропология.

ANNOTATION

Usachov V.A. Lingvosemiotichniy direction of culturelogical researches of the second half of XX age: neomythological tendencies. - Manuscript.

Thesis for Candidate of Sciences (Philosophy Doctor) degree in specialty 26.00.01 – theory and history of culture (philosophical sciences). – National Pedagogical University named after M. Dragomanov, Ministry of Education and Science, Youth and Sport of Ukraine, Kyiv, 2012.

Dissertation is one of the first integrative researches, where lingvosemiotic approach in relation to interpretation of culturelogic researches becomes the special theme of teaching, where neomythological tendencies are determined in interpretation and reconstruction of culture on the whole and it separate practices.

The analysis of evolution and becoming of semiology is given as one of leading disciplines of XX age in realities of French, American, Tarturian-moscow, Ukrainian schools.

Ukrainian semiological school is studied in epistemiological, to ethnocultural, anthropological measurings, lingvosemiotical direction of culturelogical researches becomes prinsiple interpretation of integrity of culture.

Key words: lingvosemiotic, semiology, neomythology, ethnoculture, epistemiology, anthropology.

НБ НПУ

100153232

Підписано до друку 16.02.2012 р. Формат 60х84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Таймс.
Наклад 100 прим. Зам. № 098
Віддруковано з оригіналів

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова. 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9
Свідоцтво про реєстрацію № 1101 від 29.10.2002.
(044) 239-30-26